

Гриценко В. Є.,

викладач

Одеського інституту

ПраТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»;

аспірант

ПраТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

СТРУКТУРА АДМІНІСТРАТИВНОЇ СИСТЕМИ В ЕПОХУ МІКЕНСЬКОГО ПЕРІОДУ СТАРОДАВНЬОЇ ГРЕЦІЇ

Ранній етап історії Стародавньої Греції носить назву крито-мікенський. На цьому етапі з'явилися перші держави-міста, такі як Мікени та Пілос, що мали ознаки держави. Вони були монархічними державами з сильною центральною владою та жорстким адміністративним апаратом. Викликає науковий інтерес, завдяки чому ефективно функціонував цей апарат і як здійснювалося адміністративне управління в епоху мікенської культури.

Розвиток адміністративного права в цей період був складним і загадковим для нас через обмежену кількість письмових джерел, що детально описують адміністративну систему того часу. Інформація про розвиток адміністративного права ґрунтується переважно на археологічних знахідках та аналізі споріднених культур. Досі бракує ґрунтовних досліджень цієї проблематики. Тим не менше, відомо, що протягом епохи мікенської культури (бл. 1600–1200 рр. до н.е.) існувала розвинута система адміністративного управління. Ця система ґрунтувалася на централізованій владі та ієрархічній структурі, що забезпечувала контроль та управління різними аспектами суспільного життя.

Адміністративно-правова система в епоху мікенської культури було важливою складовою частиною суспільного життя. Ця система допомагала забезпечити ефективне управління, збереження порядку та розподіл ресурсів у мікенському суспільстві [1, с. 70–71]. Система адміністративного управління в епоху мікенської культури характеризувалася централізованою владою та ієрархічною структурою. Основними складовими цієї системи, на наш погляд, були:

1. Вельможі та князі. Вельможі та князі виступали як видатні особистості в рамках мікенського суспільства, володіючи значною політичною та військовою владою. Вельможі виявлялися провідними діячами, приймаючи стратегічні рішення, пов'язані з веденням війни, управлінням територіями, регулюванням торгівлі та збором податків,

також вони брали на себе відповідальність за розподіл земельних наділів та контроль над різними сферами життя.

Вельможі в мікенській спільноті мали високий статус і великий авторитет, впливали на прийняття рішень та формування політичного курсу і підтримували збалансовані відносини з іншими державами та етнічними групами для забезпечення стабільності та безпеки.

Залежно від свого статусу та впливу, вельможі здійснювали розподіл землі серед своїх послідовників, використовуючи цей механізм для підтримки своєї політичної бази. До сфери їх впливу також входили різні аспекти суспільного життя, включаючи економіку, правосуддя, військову сферу та культурні явища. Загалом, вельможі виступали як ключові посадові особи та лідери в мікенському суспільстві, що володіли значним політичним та військовим впливом. Їх роль в управлінні державою, прийнятті стратегічних рішень та контролі над різними аспектами життя була вирішальною для функціонування та успіху цієї цивілізації.

2. Посадові особи. Вельможі володіли не тільки значним політичним та військовим впливом, але також мали під своїм підпорядкуванням посадових осіб, які виконували адміністративні обов'язки в рамках мікенського суспільства. Ці посадові особи були призначені з метою забезпечення ефективного функціонування державних інституцій та виконання специфічних функцій управління.

Однією з посад були фінансові посадовці, які відповідали за збирання податків та ведення обліку фінансових ресурсів. Їхнє завдання полягало у забезпеченні стабільності фінансової системи та забезпеченні необхідних фінансових ресурсів для функціонування держави. На них був покладений основний обов'язок щодо збирання податків з населення та торговельних операцій, а також контроль за ефективним використанням цих коштів.

У мікенському суспільстві в ієрархії посадових осіб були представники, відповідальні за документацію, судові процеси, митниці та інші аспекти адміністративного управління. Вони забезпечували систематичне документування рішень, правовий порядок та контроль над торговельними операціями через митниці, які були ключовим елементом економічного функціонування держави.

Посадові особи, виконуючи адміністративні функції, були підпорядковані вельможам і діяли в межах встановлених правил та процедур. Вони сприяли ефективному функціонуванню державного апарату та забезпечували стабільність у мікенському суспільстві.

3. Система записів та обліку. У мікенській культурі важливим аспектом адміністративного управління була система записів та обліку, що свідчить про високий рівень організації та документації

управлінських процесів. Археологічні знахідки, зокрема глечики з написами, є переконливими свідченнями існування цієї системи. Збережені записи та документи надають детальну інформацію про різні аспекти адміністративного управління в мікенському суспільстві. Вони охоплюють фінанси, земельні власності, торгівлю та інші адміністративні процеси. Ця система документації допомагала забезпечувати прозорість, контроль та ефективне функціонування адміністративних процесів.

Введення системи записів та обліку дозволило уряду мікенської держави збирати, зберігати та аналізувати важливу інформацію. Це включало дані про фінансові потоки, земельну власність, зобов'язання та розподіл ресурсів. Завдяки цим записам можливо було контролювати дотримання законодавства, регулювати торгівлю та забезпечувати рівномірний розподіл ресурсів у межах держави.

Загальна доступність інформації, зафіксованої у записах та документах, сприяла забезпеченню прозорості та відкритості управління. Це підвищувало рівень довіри громадян до адміністративних органів і сприяло ефективному функціонуванню системи управління в мікенському суспільстві [2, с. 7–8].

4. Судова система. Судова система у мікенському суспільстві виявлялася важливою складовою адміністративного управління. Вельможі та князі виконували роль суддів і розглядали справи, пов'язані з порушенням законів та виникненням конфліктів. У той період процес обрання суддів був пов'язаний зі статусом та авторитетом особи. Вельможі та князі, які займали впливові посади, виступали в якості суддів. Їх вибір зазвичай здійснювався на основі їхньої репутації, досвіду, мудрості та відомостей про їхні здібності вирішувати спори та конфлікти.

Вельможі та князі, завдяки своєму високому соціальному статусу, також мали вплив на процес обрання суддів. Їхній авторитет та визнання у суспільстві грали важливу роль у прийнятті рішення щодо обрання суддів. Важливими критеріями при виборі суддів були чесність, справедливість, знання законів та здатність до розсудливості. Їх компетенція включала вирішення спорів, розгляд заяв та накладання покарань.

У складі судової системи виділялася роль вельмож та князів як суддів, що мали вищий авторитет. Вони приймали рішення щодо спорів та конфліктів, встановлювали порушення адміністративних норм та накладали покарання. Вельможі мали значний вплив та авторитет у суспільстві, що забезпечувало обов'язковість виконання їх рішень.

Судова система також могла включати інших посадових осіб, які брали участь у розгляді справ. Їхнє завдання полягало у зборі доказів,

презентуванні аргументів та наданні рекомендацій суддям. Ці посадові особи сприяли забезпеченню об'єктивності та компетентності в розгляді справ. У рішеннях судів значна роль відводилася заснованим на законах прецедентам. Попередні рішення суду у подібних справах використовувалися як приклади для вирішення нових ситуацій, що сприяло утвердженню єдності та послідовності в процесі прийняття рішень [3, с. 105–107].

Таким чином, адміністративна система в крито-мікенський період базувалася на централізованій владі вельмож та князів, які виконували ключові управлінські функції. Спеціалізовані посадові особи були відповідальні за конкретні адміністративні завдання, що забезпечувало ефективний розподіл обов'язків. Система записів та обліку гарантувала прозорість та контроль над процесами управління. Норми та рішення передавалися від покоління до покоління в усній формі та за допомогою мандатів. Судова система, з вельможами та князями в ролі суддів, відіграла важливу роль у підтриманні правопорядку та стабільності в суспільстві. Загалом, ці компоненти сприяли ефективному функціонуванню мікенського суспільства.

Підводячи підсумок, можна стверджувати, що важливі аспекти адміністративного права, які були розвинуті в мікенському царстві, сприяли подальшому розвитку політичних структур і правової системи в цьому регіоні, зокрема щодо адміністрування податків, розподілу земельних ділянок, практики ведення записів та документації. Отже, вплив адміністративного права мікенського царства простежується у подальшому розвитку політичних структур, організації управління та правової системи не тільки в Античній Греції, але й в багатьох наступних цивілізаціях та культурах, бо давньогрецька культура зробила значний вплив на західну цивілізацію, внесла величезний внесок у розвиток культури, включно з правовою, в усьому світі.

Список використаних джерел:

1. Chadwick, John. *The Mycenaean World*. Cambridge University Press, 1976, 201 с.
2. Serge Svizzero, Clement Allan Tisdell. *The Role of Palatial Economic Organization in Creating Wealth in Minoan and Mycenaean State*. Economic Theory, Applications and Issues, School of Economics, University of Queensland, 4072, Australia, 2015, p. 1–24.
3. Мамчин П. І. *Філософські засади давньогрецького правосуддя ахейського періоду. Філософські та методологічні проблеми права*. 2016. № 1. С. 104–113.